

НОВИ ДАННИ ЗА АНГЛИЙСКИТЕ ПЛАНОВЕ СПРЯМО БЪЛГАРИЯ ПО ВРЕМЕТО НА ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА

Колекционирането на предмети, марки, монети е отдавна разпространено в нашата страна. Събирането на банкноти (нотафилия или бонистика) е сравнително ново занимание, но през последните години прилича много привърженици.

Пощенските марки се събират откакто съществуват, монетите също се колекционират или съхраняват като ценен метал, но никой не е събирал в миналото банкноти поради високия им номинал и възможността да се обменят.

От тях може да се извлече най-разнообразна информация и то не само по финансово-икономически въпроси. Поради своята универсалност и достъпност банкнотите са носители и пропагандатори на културно-историческата памет на всяка нация. Така книжните парични знаци се оказват един от елементите на държавната независимост и суверенитет. Че това е така говори и фактът, че при окупацията на дадена територия за по-дълго време, се въвеждат специални банкноти на страната завоевател, които постоянно трябва да "напомнят" на населението за новото му положение. Подобен е и случаят с България по време на Втората световна война. Въпросната банкнота е публикувана в каталога за банкнотите от цял свят, в графата британско военно издание.

Представени са банкноти от 6 пенса, 1, 2, 5 и 10 шилинга и 1 паунд, всички те в горната си част имат надпис - британски военни власти.

Интерес предизвиква банкнотата от един паунд, където с големи черни букви е написано BULGARIA. Може да се направи извод, че надписът е положен допълнително с оглед използването на банкнотите съобразно промените по фронтите. Данните показват годината на отпечатването (1943 -

1945 г.) и цвета - виолетов на светлокафяв фон. Ако се пренесем в годините 1943 - 1945 ще видим, че отпечатването на подобна банкнота е напълно закономерно. В този период "Балканската" стратегия на британското правителство преследва и още една цел - да се създаде в Централна Европа и на Балканите "санитарен кордон" срещу СССР. Според неговите сметки активните действия на англо-американските войски в този район биха осигурили влизането във войната на страната на съюзниците на Турция, капитулацията на страните от Фашисткия блок България и Румъния пред Англия и САЩ и биха спрели съветските войски на запад. В случая целта е да се запази британското господство в Близкия Изток и Балканите като част от голямата цел - съхраняването на Британската империя. Израз на тази политика бяха разговорите на Чърчил в Кайро с американската делегация за излизане с единна платформа на конференцията в Техеран (ноември 1943 г.).

Въпросната цел не е реализирана, но отпечатването на банкнотите потвърждава сериозността на британските планове и в частност спрямо България. Какво загубихме и какво не спечелихме от този ход на войната, мисля, че на всички е ясно.

Сигурно ще бъде интересно на читателите да знаят, че това не е първият случай в историята на България. След края на Първата световна война Западна Тракия е окупирана от френски войски и веднага започва щемпелуването на всички български банкноти: светла марка в един ъгъл на банкнотата с надпис Thrace internationale и сух елипсовиден печат също с надпис. След всяка обмяна те се превръщат в късчета хартия. И ако те, както е прието, се претопяват в хартиена каша по най-строг контрол или пък се изгарят, то на разположение на колекционерите остават случайно скрити, забравени или по други причини необменени банкноти. Не може точно да се определи какво е останало от всички тиражи. Само опитът и годините ще определят степента на тяхната рядкост...

Светлозар Златев